

EXPOZIȚIE de ARTĂ DECORATIVĂ la Galeria SENSO

Finis coronat opus. Ca anul trecut și ca în anii ce vin, consecventă cu standardele autoimpuse (și deja recunoscute într-un câmp de consacrare exigent și dinamic), expoziția de final, care este și una inaugurală, aduce în folosul privitorilor prea frumoase obiecte de artă decorativă, lucrute cu recunoscută manualitate, cu putere imaginativă greu de anticipat, cu finețe și acuratețe.

În ordine alfabetică, manifestarea de la *Galeria Senso* debutează prin lucrările în porțelan semnate de Arina Ailincăi. Se numesc *Oglindire* – două capete de expresie în care stări de spirit sau vârste diferite tulbură cu voie simetria și *Vestigiul*; predominanța plinului – sugerează artista prin cea de-a doua piesă – este iluzorie; pentru că dincolo de aparențe, subliniate prin tehnica *draperiilor ude*, inventată de sculptorul grec din secolul de aur într-un moment fast – *l'occasion du génie* despre care vorbește Honoré de Balzac – deplin fructificată în veacurile care au urmat, intervine eroziunea timpului; macerată, materia operelor care au străbătut timpul transmite ideea că nimic – nici măcar perfecțiunea – nu rezistă *sub specie aeternitatis*.

Diminețile lui Dan Băncilă sunt exuberante; este suficient să privim lucrarea *Zori de zi* spre a ne convinge că sticla, cristalul și bronzul folosite în ritmuri ascensionale, cu trasee drepte sau curbilunii, sugerează un parcurs diurn radios și senin. În *Translație*, întrupările expresive ale bronzului au abandonat fără ezitare, puritatea geometrică a cristalului care îl susține. În celelalte lucrări din sticlă – serii ale temelor *Adam și Eva*, *Geneză*, *Flamingo*, *Muguri* – forme elegante, îndelung experimentate, pun în valoare obiectul prin transparențe și opacități judicios distribuite; chiar dacă titlurile fac trimitere la *Cartea cârților*, la elemente zoo- și fitomorfe, reprezentările, simbolice, au apetență (și uneori chiar sunt lucrute în cheie) abstractă.

Punctul de sprijin al personajelor exclusiv feminine create de Anca Boeriu în cupru gravat este în interiorul sau în afara lor, caz ultim în care acesta poate fi bărbatul, copacul, un reazem al mâinii, poate o armă sau un loc neindicat – topos atopus. Femeia nu este însă destinsă; căutarea, înfruntarea, confruntarea, poate chiar lupta continuă într-un cadru trasat, delimitat, din care evadarea nu pare a fi decât arareori posibilă. Văzute din profil sau din față, figură întreagă sau în reprezentare parțială, de obicei în racursiuri îndrăznețe, aceste femei nu vor să-și ascundă vulnerabilitatea; expresivitatea chipurilor, abia schițate sau puternic individualizate, este susținută de pozițiile corpului; mâinile lor încearcă să protejeze, să îmbrățișeze, să-și afle, în cele din urmă, odihna.

Exercițiul de admirație al Cristinei Bolborea față de maestri precum Van Eyck sau Rubens își găsește formă originală în țesătura și motivele unor covoare etalate în trompe l'oeil pe diferite suporturi; transpuneri

tridimensionale, recognoscibile, aceste obiecte spațiale realizate din gresie angobată au o pregnanță vizuală care stăruie pe retina mirată, însuflețită, fermecată; covoare venite din Orient se întorc la porțile sale după ce au adăstat în imaginația sau opera acestor pictori cu asemenea intensitate, încât posteritatea, îndatorată, le-a dăruit chiar numele lor. Într-un alt registru morfologic, artista ne asigură că *Istoria se scrie, [iar] timbre(le) o poartă*; și ajunge departe, după ce va fi trecut prin *Ochiul furtunii*, pentru a-și afla, nu fără ocol sau hățișuri, destinatarul.

Manuela Botiș aduce în această expoziție o singură piesă – *Colinda* – înzestată însă un valențe concluzive. Forma de romb a suportului este un cadru tip îndrăgit de artistă. Susținut de principiul simetriei axiale – iar crucea este centrul geometric și simbolic al acestei structuri – în spațiul imaginii se desfășoară, crescendo, o lume a formelor cu apetență pentru punct, linie frântă sau curbă și pentru culoare, menite să transpună plastic atmosfera exuberantă a sărbătorii; recursul la elementul vegetal (sunt sugerate florile, nu exclusiv dalbe, din colinde), caracteristic acestor cântări de origine țărănească și de inspirație bisericească, se materializează în câmpuri expresive delimitate (pentru a susține șarpanta), de alte chenare cu recuzită decorativă.

Tapiseria Sandei Bucur, *Phoenix II*, face parte dintr-un ciclu tematic inspirat de pasărea mitică înzestrată cu virtuți precum sacrificiul, libertatea, creativitatea, dârzenia, credința, rigoarea și vigoarea; la sfârșitul unei vieți lungi și misterioase, aceasta își face singură, din tămâie și numeroase plante aromatice, cuib, pe care apoi îl aprinde; rugul astfel creat este necesar atât sacrificiului asumat, cât și renașterii întrupate. Pentru a-și construi un asemenea cuib – în tapiseria expusă, acesta constituie elementul central al tapiseriei – pasărea a ostenit în zboruri de-alungul cărora a înregistrat câmpuri, păduri, așezări și ape. Văzute de sus, prin perspectiva numită chiar *vol d'oiseau*, acestea constituie canavaua pe care se profilează locul magic în prag de prefacere.

Materialul și tehnica utilizate de Lucian Butucariu îi permit crearea unor forme pure, intens colorate, vapoase sau compacte, după caz; formele sale spațiale evoluează potrivit principiilor fototropismului (mișcare de îndreptare a elementelor vegetale spre sursa de lumină) și acaparează, ordonat și energic, spațiul din jur; această sursă se află, de obicei, în exteriorul obiectului care se înalță, cu eforturi și prin adânci prefaceri, spre lumină. În zona întunericului și deloc întâmplător, pasărea aleasă spre întrupare este bufnița, martoră a nopților și tenebrelor din care nu se mai poate desprinde. Și totuși – sugerează Lucian Butucariu –, între aceste extreme legătura se poate face prin iubire, care luminează (din interior), *Fructul pasiunii*.

Lucrările Danielei Făiniș din ciclul *Pietre de hotar*, înrudite stilistic și tehnic – este vorba despre porțelan modelat manual, incizat și pictat în straturi succesive din același material, ars la 1340°C. – cu *Fereastra*, ne introduc în atmosfera misterioasă a riturilor de trecere; hotarul nu este însă o piatră miliară anonimă, iar fereastra nu poate fi deschiderea practică în orice zid; ele indică și trasează drumul spre lumină deschis tuturor, dar accesibil doar celor vrednici. În *Ierbar* – serie la care artista lucrează în ultima vreme – contrastele se susțin nu numai liniar, ci și cromatic. Flori de o prospețime aurorală se ivesc dintr-o vegetație uscată, carbonizată, împietrită, înghețată, ca semne ale vieții care pulsează oricând și aproape oriunde.

În lucrările lui Costel Iacob timpul s-a oprit în loc, *Sagrada Familia*, vulnerabilă, și-a găsit adăpost sub un clopot de sticlă fără a se gândi la Gaudi, iar *Mașina de călătorit* – în fapt cutia de rezonanță a unei viori în care au fost depuse, cu rânduială și în desăvârșită ordine, piesele necesare incursiunilor sugerate –, îi îmbie pe toți cei interesați – cunoscători, iubitori de artă, cutezători, melomani, vizionari, exploratori, oameni simpli sau foarte complicați – să-și aleagă locul spre care și perioada în care vor porni în voiaj. Artistul a rânduit lucrurile cu temei și responsabilitate. Mai este necesar doar arcușul vreunui violonist virtuoz spre a elimina nostalgia și a induce călătorilor încredere nestrămutată.

Austeritatea lucrărilor semnate de Nicolae Moldovan exprimă viziunea sa monumentală, interesată de felul în care elementele realității pot fi asamblate pentru a sugera ideea de creștere; nu este un spor artificial sau haotic, ci unul atent supravegheat, pentru că la sfârșitul acestui proces, materia trebuie regrupată, sistematizată, reasamblată conform unor modele în care geometria, fantezia, ingeniozitatea, armonia în acorduri majore își crează propriile norme. Culoarea însăși pare să-și fi pierdut exuberanța; tonurile, deși profunde, sunt stinse și grave; dinamismul zonelor în dispută – creșterea nu este întotdeauna liniară și previzibilă – s-a estompat sau chiar a dispărut cu totul, resorbit de masa tăcută a volumelor în echilibru.

În peisajul parcimonios presărat cu figuri de prim rang al tapiseriei românești contemporane, Cella Neamțu ocupă, fără îndoială, un loc preeminent; și l-a asigurat prin dotare naturală pentru artele vizuale, prin muncă fără preget, prin activarea unor tehnici uitate, interpretate, adaptate, prin originalitate și voință de stil. Ferestre simple, bifore sau trifore, ancadramente, coloane, torsade inspirate de repertoriul arhitecturii sacre din perioada medievală sunt parte integrantă a unor somptuoase construcții spațiale; revărsări de frunze și flori, o vegetație luxuriantă, păsări înțelepte și grațioase, arcade – ale cerului și pământului deopotrivă, ordonate prin simetrie și solemn desfășurate în spațiu –, alcătuiesc lumea Celei Neamțu, recognoscibilă, autentică, profundă.

Anielei Ovadiuc îi plac porțelanul, gresia, oxizii și glazurile (iar enumerarea ar putea continua, dar ne limităm la materialele folosite pentru piesele prezentate în expoziția de la *Galeria Senso*), lucrează cu evidentă bucurie, simte cum trebuie să mânuiască materia, îi adecvează tehnicile. Monologul ei – pentru a utiliza titlul uneia dintre cele două lucrări expuse –, nu este solilocviu, chiar dacă artista apare singură, dar în diferite ipostaze; autoportretele arată o tânără destinsă, care analizează fără prejudecăți, gândește fără crispă, face planuri de viitor fără încrâncenare; iar când insistă numai asupra unor părți ale chipului – ochii, gura, o face pentru un spor de expresivitate și nu pentru a omite sau a tăinui ceva.

Lucrările regretatului artist decorator Dionisie Popa (1938 – 2005) provin din colecția Danielei Făiniș; pentru această expoziție au fost alese lucrări din două cicluri: *Insecte* (realizate în bronz/ sticlă optică) și *Sfârlează* (sticlă/ sticlă opal). Supradimensionate, insectele nu par terifiante, ca în scenariile clasice de science fiction; reprezentările lor (în materiale adecvate) sunt benigne și armonioase. Insectele acestea nu zboară – au aripile strânse –, ci se îndreaptă, sondând cu precauție terenul, spre privitor. În ciclul *Sfârlează* artistul mizează pe curbe, contracurbe și volute; formele, centrifuge, acaparează spațiul și primesc sau difuzează lumina, după caz. Seducătoare și senine, aceste delicate obiecte de interior se cer admirate și protejate.

Un cântec deasupra cuibului, și-a intitulat Dumitru Traian Tili lucrarea din expoziția de la *Galeria Senso*. Realizată din alamă cizelată, lucrarea se impune privirii printr-un figurativism viguros și acuzat, dar și prin calitatea materialului și a tehnicii utilizate; autorul manifestă o reală deschidere către motivele zoomorfe, pe care le descrie pe îndelete, cu delicii de ilustrator; desigur că cele trei păsări aflate deasupra cuibului, pot face trimitere către o anecdotică de sorginte populară; fără a încerca să o descifrăm, vom remarca poziția lor convingătoare în momente succesive ale acțiunii: una cântă, a doua se pregătește să zboare, iar cea de-a treia și-a întins deja aripile. Trupurile lor par acoperite de adevărate platoșe care pot evoca, subliminal, zgomotul armelor.

Mihai Țopescu își manifestă fără echivoc predilecția (care nu este însă exclusivă, după cum arată alte două lucrări numite *Eva*) pentru formele închise, compacte, ovale, pe al căror fond vibrat, geometrizat, luminat, cooptat în spectacolul plastic, se înscriu elemente expresive cu acoperire simbolică; deși stilizate, personajele biblice sau istorice și obiectele cu care acestea se înconjoară beneficiază de vedere simultană, prin care narațiunea – atâta câtă există – și învățăturile ei, mai mult sau mai puțin explicite, își dobândesc drept de reprezentare. Astfel privitorului îi este permis să pătrundă în interioare, să asculte și să se lase fascinat de versurile

trubadurilor, să fie prezent la ritualuri aulice, să fie părtaș la miracolele credinței.

Dr. Doina Păuleanu, director
Muzeul de Artă din Constanța